

Παιδιά χωρίς χαρτιά, παιδιά σε κίνδυνο. Μέχρι πότε ... ;

Η πρόσφατη περίπτωση του νεαρού Σαϊντού (Saidou), πρόσφυγα από την Γουινέα, κατέδειξε έντονα το πρόβλημα των ασυνόδευτων παιδιών, τα οποία αν και βρίσκονται στην χώρα υπό την φροντίδα της Πολιτείας, στερούνται ένα μακροχρόνιο πλαίσιο νομικής προστασίας, σύμφωνα με το βέλτιστο συμφέρον τους.

Η συγκεκριμένη υπόθεση, έφερε στην επιφάνεια τη συστημική έλλειψη ενός καθεστώτος προστασίας που να διασφαλίζει την απρόσκοπτη πρόσβαση σε όλα τα δικαιώματα των παιδιών όπως η στέγαση, η εκπαίδευση, η υγεία, η ίση μεταχείριση με κάθε άλλο παιδί. Ο κίνδυνος να στερηθούν τα δικαιώματά τους αυξάνεται και αμέσως μετά την ενηλικίωσή τους, όταν το ενδεχόμενο απέλασης από την χώρα είναι πλέον ορατό.

Στην περίπτωση του Σαϊντού, μετά και την έντονη κινητοποίηση της εκπαιδευτικής κοινότητας και της ευρύτερης κοινωνίας, βρέθηκε λύση για τη νόμιμη διαμονή του, με την χορήγηση ασύλου. Ωστόσο, οφείλουμε να λάβουμε υπόψη μας ότι σε αντίστοιχο νομικό κενό βρίσκονται -και θα βρεθούν- και άλλα ασυνόδευτα παιδιά, είτε πριν, είτε αμέσως μετά την ενηλικίωσή τους. Πρόσφατα, μάλιστα, ήρθαν στην δημοσιότητα αντίστοιχες περιπτώσεις, όπως του Ιρανού Κουρός στη Μυτιλήνη, του νεαρού Cissé στη Σάμο, του Salman στην Αθήνα, του Hemin, του Doaa και του Rahma - αδερφών από το Ιράκ - στο Βύρωνα και τόσες άλλες που ίσως να μην γίνουν γνωστές.

Λαμβάνοντας υπόψη ότι το συγκεκριμένο πρόβλημα καθιστά τα ασυνόδευτα παιδιά ευάλωτα στη βία και εκμετάλλευση, οι Οργανώσεις της Κοινωνίας των Πολιτών ζητάμε τη χορήγηση ειδικής άδειας διαμονής σε αυτά μέχρι τουλάχιστον και την συμπλήρωση του 21ου έτους.

Είναι γνωστό ότι από την κορύφωση των προσφυγικών και μεταναστευτικών ροών, το 2015, μέχρι και σήμερα, πολλά παιδιά έχουν εντοπιστεί στην Ελλάδα, χωρίς την συνοδεία των γονιών τους ή κάποιου ενήλικα που είναι και ο νόμιμος υπεύθυνος για την φροντίδα τους. Η ελληνική πολιτεία, σύμφωνα τόσο με την εθνική νομοθεσία, όσο και με τις διεθνείς συμβάσεις, έχει την υποχρέωση και το αυτονόητο καθήκον να διασφαλίσει το βέλτιστο συμφέρον των ασυνόδευτων παιδιών, φροντίζοντας καταρχάς για την στέγαση, την εκπαίδευση και την πρόσβασή τους σε υπηρεσίες ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης.

Πλην ελαχίστων εξαιρέσεων, στην Ελλάδα ο μόνος τρόπος διασφάλισης της προστασίας τους, μέσω της αναγκαίας προϋπόθεσης χορήγησης νομιμοποιητικών εγγράφων, είναι η χορήγηση ασύλου, στην οποία η πλειονότητα των αιτημάτων των παιδιών απορρίπτεται είτε σε πρώτο είτε σε δεύτερο βαθμό.

Ως εκ τούτου τα παιδιά αυτά, και μέχρι να ενηλικιωθούν, αν και βρίσκονται σε Δομές Φιλοξενίας Ασυνόδευτων Ανηλίκων με απόφαση του αρμόδιου Εισαγγελέα και της Ειδικής Γραμματείας του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου, αν και παρακολουθούν την δημόσια εκπαίδευση, και κατ' επέκταση δημιουργούν σε έναν βαθμό βιοτικούς δεσμούς με την Ελλάδα, καταλήγουν χωρίς τα αναγκαία νομιμοποιητικά έγγραφα.

Το νομικό αυτό “κενό”, μέχρι πολύ πρόσφατα, ήταν -έστω και σπάνια- δυνατόν να καλυφθεί με την χορήγηση άδειας διαμονής για ανθρωπιστικούς λόγους. Και σε αυτή την περίπτωση, όμως, η συγκεκριμένη δυνατότητα αφενός ήταν δύσκολη στην υλοποίησή της, αφετέρου καταργήθηκε το 2020, γεγονός που επιδείνωσε το πρόβλημα.

Οι αρνητικές επιπτώσεις του παραπάνω ζητήματος δεν είναι ορατές μόνο στην καθημερινότητα των παιδιών και όσων τα συνδράμουν, αλλά και στο σύνολο της κοινωνίας, καθώς συρρικνώνεται το πλαίσιο προστασίας και ένταξής τους. Η έλλειψη νομιμοποιητικών εγγράφων δυσχεραίνει την πρόσβαση των παιδιών σε εκπαίδευση, παροχές υγείας, εργασία και καθημερινές δραστηριότητες. Ο αποκλεισμός των ασυνόδευτων παιδιών εντός της κοινωνίας από το ίδιο το θεσμικό πλαίσιο, οδηγεί στην περιθωριοποίησή τους.

Εμείς, οι εκπρόσωποι των Οργανώσεων της Κοινωνίας των Πολιτών, έχοντας υπόψη μας τόσο το μέγεθος του προβλήματος, όσο και την επιτυχημένη αντιμετώπιση του ζητήματος σε άλλες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης (όπως ενδεικτικά ήδη από το 2017 έπραξε η Ιταλία και από το 2021 η Ισπανία), ζητάμε από την ελληνική Πολιτεία να επιληφθεί του προβλήματος και να θεσπίσει ειδική άδεια διαμονής μέχρι την συμπλήρωση του 21ου έτος της ηλικίας τους - παράλληλα με το δικαίωμα για διεθνή προστασία - για τα ασυνόδευτα παιδιά, καθώς και για όσα από αυτά ενηλικιώνονται.

Η χορήγηση μιας ειδικής άδειας διαμονής είναι απαραίτητη για τη διασφάλιση ενός ελάχιστου πλαισίου προστασίας των δικαιωμάτων των ασυνόδευτων παιδιών, σύμφωνη τόσο με τις πρόσφατες εξαγγελίες πολλών θεσμικών παραγόντων όσο και με τις πολιτικές που προβλέπονται στην Εθνική Στρατηγική για την Προστασία των Ασυνόδευτων Ανηλίκων. Σε κάθε περίπτωση τα παιδιά αυτά αποτελούν σημαντικό κοινωνικό κεφάλαιο για την χώρα, αφού συμμετέχουν στην εκπαιδευτική διαδικασία και έχουν αναπτύξει δεσμούς με την κοινωνία. Ο κίνδυνος περιθωριοποίησης και απομάκρυνσής τους ελλείψει νομιμοποιητικών εγγράφων ακυρώνει τις παραπάνω θετικές ενέργειες του ελληνικού κράτους.

Η λήψη θετικών μέτρων για τη διασφάλιση του βέλτιστου συμφέροντος του κάθε παιδιού είναι απόλυτη υποχρέωση της Πολιτείας. Το παράδειγμα του Σαϊντού πρέπει να αποτελέσει τον κανόνα και να ανοίξει το δρόμο για την αποτελεσματική προστασία όχι μόνο όλων των ασυνόδευτων παιδιών, αλλά και αυτών που ενηλικιώνονται κατά την παραμονή τους στην χώρα.

Για το συγκεκριμένο ζήτημα το Δίκτυο Συνηγορίας για τα Δικαιώματα του Παιδιού (Child Rights Advocacy Network – CRAN) θα πραγματοποιήσει διαδικτυακή συζήτηση την **Τρίτη, 12 Ιουλίου 2022 και ώρα 3μμ**, την οποία σας καλούμε να παρακολουθήσετε.

Οι Οργανώσεις της Κοινωνίας των Πολιτών:

1. *Action for Education,*
2. *ARSIS Association for the Social Support of Youth / Άρσις Κοινωνική Οργάνωση για την Υποστήριξη των Νέων,*

3. *Better Days Greece,*
4. *Changemakers Lab,*
5. *Diotima Centre for Gender Rights and Equality / Διοτίμα Κέντρο για τα Έμφυλα Δικαιώματα και την Ισότητα,*
6. *Danish Refugee Council / Δανικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες,*
7. *Generation 2.0 RED,*
8. *Glocal Roots,*
9. *Greek Council for Refugees / Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες,*
10. *Greek Forum of Migrants / Ελληνικό Φόρουμ Μεταναστών,*
11. *Greek Forum of Refugees / Ελληνικό Φόρουμ Προσφύγων,*
12. *ECHO100PLUS,*
13. *European Lawyers in Lesvos (ELIL),*
14. *Faros / Φάρος,*
15. *Fenix Humanitarian Legal Aid,*
16. *HIAS,*
17. *HumanRights360,*
18. *Human Rights Legal Project,*
19. *International Rescue Committee (IRC) Hellas,*
20. *Intersos Hellas,*
21. *Irida Women's Center / Ίριδα Κέντρο Γυναικών,*
22. *I HAVE RIGHTS,*
23. *Jesuit Refugee Service Greece,*
24. *Legal Centre Lesvos,*
25. *Lighthouse Relief,*
26. *Mobile Info Team,*
27. *Northern Lights Aid (NLA),*
28. *Odyssea,*

29. *PRAKSIS,*
30. *Refugee Legal Support,*
31. *Safe Passage International,*
32. *Still I Rise,*
33. *SolidarityNow,*
34. *Symbiosis - School of Political Studies in Greece, Council of Europe Network / Συμβίωση, Σχολή Πολιτικών Σπουδών στην Ελλάδα, Δίκτυο Συμβουλίου της Ευρώπης,*
35. *Terre des hommes Hellas,*
36. *The HOME Project,*
37. *ANTIGONH - Κέντρο Πληροφόρησης και Τεκμηρίωσης για το Ρατσισμό, την Οικολογία, την Ειρήνη και τη Μη Βία / ANTIGONE - Information and Documentation Centre on Racism, Ecology, Peace and Non Violence,*
38. *Δίκτυο για τα Δικαιώματα του Παιδιού / Network for Children's Rights,*
39. *ΕΛΙΞ-Προγράμματα Εθελοντικής Εργασίας,*
40. *Κάριτας Ελλάς / Caritas Hellas,*
41. *Κέντρο Ημέρας Βαβέλ,*
42. *Οικολογική Κίνηση Θεσσαλονίκης / Ecological Movement of Thessaloniki,*
43. *“Σχεδία” Κέντρο Παιδαγωγικής και Καλλιτεχνικής Επιμόρφωσης / Schedia,*
44. *Υποστήριξη Προσφύγων στο Αιγαίο(RSA) / Refugee Support Aegean (RSA).*